

FLATMETTOEKOMST

Aart Verkaik, VIOS Bouwgroep

John Bouwman, Nieman Raadgevend Ingenieurs

Lars Zwart CRKL architecten

Integraal werken

● CRKL architecten

renovatie 232 portiekwoningen en toevoegen 15 nieuwe woningen in Utrecht

Intervam 5 hoog portiekflats te Overvecht, bouwjaren 1961 - 1963

232 woningen en toevoegen van 15 nieuwe woningen :

Renovatie 104 woningen van Label F&G tot Label A++ Gasgestookt

Renovatie van 98 Woningen van Label F&G tot NOM All Electric

Renovatie van 30 Woningen van Label F&G tot Label A++ All Electric

Toevoegen van 15 nieuwe woningen in de plint, Label A++ All Electric

Locatie Overvecht, Utrecht

VOOR RENOVATIE

Jaren 60

NA RENOVATIE

FLATMETTOEKOMST

- Welke maatregelen zijn er genomen?
- Waarom is het project een succes geworden?
- Welke lessen zijn er geleerd? En is deze best practice een blauwdruk?
- Hoe kijkt de opdrachtgever/woningcorporatie naar deze best practices?

Welke maatregelen zijn er genomen?

Bouwkundig

Schil isoleren

(Trias Energetica)

Koude bruggen minimaliseren

(niet vanwege energieverlies, nihil, maar vanwege schimmel)

Extreme kierdichting

(NB $Q_{v10}=0,25$, FMT $Q_{v10}=0,10$)

Bewoners

(ramen en deuren open)

Plaats maken voor installatie

(achterbalkon bij woning, keuken uitgebreid & installatiekast)

Architectuur

(Nota Welstand, restauratief renoveren)

Welke maatregelen zijn er genomen? (NOM)

Installatie technisch

Ruimte verwarming

Eis: 20 °C

Warm Water

150 lt van 55 °C per dag

Ventilatie

m³ AQ-control (CO₂/RtH/Fijnstof/VOC)

Huishoudelijk

16,5 kWh per m² per jaar

PV panelen

Gemiddeld 3800 kWh per woning per jaar

**Lucht Water Warmte Pomp
'traditionele' radiatoren**

Boiler (buffervat) i.c.m. LWWP

WTW, Co₂ gestuurd

Opwekken via PV panelen

11 panelen p/w van 370 Wp

Waarom is het project een succes geworden?

De bewoners zijn meer dan tevreden

Energetisch functioneert het zoals berekend

**De gebouwen staan er weer trots bij,
klaar voor een nieuwe toekomst**

**Het heeft veel spin-off gehad voor ons team,
ontwikkeling van een werkwijze**

En is deze best practice een blauwdruk?

Het is zeker een blauwdruk voor dit type flat

Kijk naar flexibiliteit, Label A++ of NOM

NOM vraagt het maximale op elk vlak en is daarmee kwetsbaar

Aandachtspunt EPV/saldering

Vreemde eend in de bijt?

Hoe kijkt de opdrachtgever/woningcorporatie naar deze best practices?

Doelstelling bereikt, meer dan tevreden

Mensen willen er graag wonen

Wijk in de lift

Welke lessen zijn er geleerd?

Methode van werken

Succes door integraal werken, architect, adviseur en bouwer steeds samen

Begin met een complete opname van het gebouw

Benut de kansen die het gebouw biedt: energetisch, functioneel en sociaal

Versterk de architectuur met eenvoudige ingrepen

Keep it simple!

VOOR RENOVATIE

Renovatie 120 woningen, Kanaleneiland, Utrecht

NA RENOVATIE

Renovatie 500 woningen, Bloemenbuurt, Utrecht

● CRKL architecten

